

ବିର ପ୍ରଦୀପ୍ତ

ଲେଖକ :

ଶ୍ରୀ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ରାଉତରାୟ

“ନିଆଁକୁ ମାରିବ କେଉଁପରି ତୁମେ ? ନିଆଁ କରେ କେବେ ମରେ ?
ସୁପ୍ତ ଝିଅକୁ କରିବ ବଂଢା ତୁମର ଅସ୍ତ୍ରାଗାରେ ?

...

ଭୟଭୟକୁ ସୁରର ପାଶେ ବଂଢା କରିବ ତୁମେ !
ଆରେ ହତଭାଗା ଭାଗ୍ୟ-ଶିକାସୀ ! ବସିବ ଶାସନ ନାମେ !

ଖୁଣି ସବୁଦିନ ଖୁଣି ।

ବିରୁଦ୍ଧ ତାର ମୋ ଦେଶ ତରୁଣ—ବିଧାତାର ଶୁଭ-ବାଣୀ ॥”

(“ବିର ପ୍ରଦୀପ୍ତ”)

“ମୁଁ ତାକୁ କେବେ ତ ଦେଖିନି ଆଖିରେ ଜୀବନେ ବା ମଲ୍ଲପରେ,
ତଥାପି ଜାଣେ ସେ ଏକ ମୋ ଅଂଶ, ସେ ସେ ମୋର ଚେତନାରେ
ରହିଥିଲା ଲୁଚି, ମୁଁ ତାହା ଜାଣେନା କେତେ ଦିନୁ କେଉଁଠି,
ଆଜି ସେ ଆସିଛି ସବୁର ଆଗକୁ ମର ଦେହ ଏକ ଧର ।
ଗୁଲିଯିବ ରହି କ୍ଷଣେ ।
ସେ ସେ ମୋ’ ଦେଶର ଅଲଗା ସଳିଆ ମୁକ୍ତର ଘାପାୟନେ ।”

...

(‘ବର ପ୍ରଘସ୍ତ’)

ପ୍ର କା ଶ କ
ଦିଗନ୍ତ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ
ମେରିଆ ବଜାର, କଟକ-୧

ଚିର ପ୍ରଦୀପ୍ତ

ଲେଖକ :
ଶ୍ରୀ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ରାଉତରାୟ

ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରଣ
ସେପ୍ଟେମ୍ବର, ୧୯୭୧

ମୂଲ୍ୟ : ପଞ୍ଚୋଦ୍ଧୃତ ଟଙ୍କା

ମୁଦ୍ରକ—
ଶ୍ରୀ ଆର୍ଚ୍ଚ ପ୍ରିଣ୍ଟର୍ସ, ମେରିଆ ବଜାର, କଟକ-୧

॥ ସୂଚୀ ପତ୍ର ॥

ଚିର ପ୍ରାଣୀ	ପୃ ୧
‘ମୁଁ ମରଗଲି—ଏକ ଛବି’	ପୃ ୫
ମାର୍ ତୁ ଯେତେ ଗୁଳି	ପୃ ୮
ଅସ୍ତ୍ର ବୁଦ୍ଧି	ପୃ ୧୦
ମୁକାବଲର ମୁହୂର୍ତ୍ତ	ପୃ ୧୨

ଚର ପ୍ରଦୀପ୍ତ

ମାରିଚ ଯାହାକୁ ହାରିଚ ତାହାଠୁ ଆରେ କାସୁରୁଷ ଦଳ !
ମୁକୁଟ ଉମର ଖସିପଡ଼ି ରୁମେ ତାହାରି ଚରଣ ତଳ ।
ସାମନା ତାର ତ କରିବାକୁ ତମ ଗ୍ରାତିରେ ନଥିଲ ବଳ ।
କରୁଥୁ ତାର ମୁକୁଳା ପିଠିରେ ଦାଗି ଅଛୁ ପିତୁଲ ।
ନଥାଁକୁ ମାରିବ କେଉଁପରି ତୁମେ ? ନଥାଁ କରେ କେବେ ମରେ ?
ସୁସ୍ତ ଝେଙ୍କୁ କରିବ ବଂଦୀ ତମର ଅସ୍ତ୍ରାଗାରେ ?
ନଜେ ତ ଦେଖିତ ଗୋଟାଏ ପିଲର ଭୋଫାନରେ ଗଲ ଉଡ଼ି
ତମ ଗୁଳି ଗୁଲି ଫଉଜ ଶରଜ ପାଟଙ୍କା ସୁନାବାଡ଼ା ।
ଛୁଡ଼ିଗଲ ତମ ହାତୀ ଘୋଡ଼ା ନଳୀ ଉଡ଼ିଗଲ ପେଁଏକାଳି
ଉଡ଼ିଲ ପାଲଙ୍କ ଫି ହାସନ ବି ଶିମିଳି ତୁଳାର ଭଳି ।
ସେଠୁ ଉଡ଼ିଆସି ଏଠାରେ ପଡ଼ିଲ ଜମାଇଲି କିଛି ଥାନ,
କାନ୍ଦିହାସର ତା ବଡ଼ ପରିହାସ ମୋ କାନ୍ଦର ଅପମାନ ।
ଦୁରୁ ଦେଖି ତାହା କାଂଦୁଚ ବାଜି ଆଖିରେ ଆଖିଏ ଲୁହ ;
କୋଟି ଜନତାର ଗୁକୁରୁ କୁଟୁର ଅନ୍ତର ଲଲ ସୁଅ ।
ଭୟଭୟସକୁ ସୁରର ପାନ୍ଦେ ବଂଦୀ କରିବ ତୁମେ ?
ଅରେ ହୃଦୟଗା ଭାଗ୍ୟ-ଶିକାରୀ ବସିତ ଶାସନ ନାମେ ।
ତମ ନାସଦାମା ଭିତରେ ଭାବିତ ବିପ୍ଳବ ଯିବ ଲୁଚ ?

ଖୁଣି କେବେ କାହିଁ କିଣିଲି ଲଢ଼େଇ, କରିବି ସାମନା କହୁ ।
 ଖୁଣି ସବୁ ଦିନେ ଖୁଣି ।
 ଲାଭ ବିଚାରକ ମୋ ଦେଶ ତରୁଣ , ବିଧାଳାର ଶୁଭବାଣୀ ॥

ଯେତେ ଏ ଦେଶର ଘଣ୍ଟା ଚେତନା, ତର ପ୍ରଘସ୍ତ ଶିଖା
 ଆଗାମୀ କାଲିର ଯନ୍ତ୍ରୀ ଯେ ସିଏ ସକାଳର ସରଶିକା ।
 ମୁକ୍ତ ଜନତାର ଦୃଢ଼ ଶପଥର ସେ ପରାରେ ଶିରୋନାମା,
 ମୋ ଦେଶ ବିରୋଧୀ ଶକ୍ତିର ସିଏ ଶେଷ ଆଦେଶନାମା ।
 ମୁଗେ ମୁଗେ ସିଏ ଆସିବ ଅସିବ ଜଳିବ ଜଳିବ ପୁଣି
 ସେ ନିଆଁ ନଭେନି ନିଭେବା ଆଗୁ ଶୋଷଣର ରାଜଧାନୀ ।
 ସେ ନିଆଁ ନଭେନି ଭାଗିନୀ ଆଗୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଦ୍ଵାର ଗଡ଼
 ସେ ନିଆଁକୁ କେହି ନିଭାଏ ନାହିଁ ରେ ସେ ଯେ ଚେତନାର ଝୁଡ଼ ।
 ଅପଣା ପ୍ରାଣ ସେ ନିଭେ ପୁଣି ଜଳେ, ଜଳେ ପୁଣି ନିଭେ କେବେ
 ଆଜି ତା ଜଳିବି ଜାଲି ଦେବା ପାଇଁ ଜୁଲମବାଜର ଶବେ ॥

ଭାବିଅଛି ପ୍ରତିଥର
 ବିପ୍ଳବର ତ ହେଲ ଏଠି ଇତି, ଶେଷ ହେଲା ଏଇଥର ।
 ସଂଗ୍ରାମ ହେଲା ଶେଷ ।
 କ୍ଳାନ୍ତ ସରନ ଫେରିଯିବା ଘରେ—ବିଜୟର ଉଲ୍ଲାସ !
 ମାତ୍ର ଭୁଲିଛି ତର
 ବିପ୍ଳବ କେବେ ହୁଏନାହିଁ ଶେଷ, ଅଲଗା ସେ ଚରକାଳ ।
 ମୋର ଉଜାଗର ଆଖି
 ‘ଶୋଇବା ପିଲ’ର ହୁକୁମ ନମାନ କବା ସେ ଯାଉଛି ଦେଖି
 ସେଇ ନିର୍ଜନ ଶିଖା
 ଜଳୁଛି ଯେଉଁଠି ଏକାକୀ, ନମାନ ରାତିର ଯବନିକା ॥

ମୁଁ ତାକୁ କେବେ ତ ଦେଖିନି ଆଖିରେ ଜାବନେ ବା ମଲ୍ଲ ପରେ
 ତଥାପି ଜାଣେ ସେ ଏକ ମୋ ଅଂଶ, ସେ ଯେ ମୋର ଚେତନାରେ
 ରହିଥିଲା ଲୁଚି, ମୁଁ ତାହା ଜାଣେନା, କେତେଦୂରୁ କେଉଁପରି
 ଆଜି ସେ ଆସିଛି ସବୁର ଆଗକୁ ମର ଦେହ ଏକ ଧରି ।
 ଶୁଲ୍ଲିପିବ ରହି ଷଣେ ।

ସେ ସେ ମୋ ଜାତର ଅଲଗା ସକଳା ମୁକ୍ତିର ଦାୟାୟର୍ଦ୍ଧେ ।
 ଚର ଅମଳନ ସୌରଭମୟ ଆରେରେ ମଣାଣି ମତ୍ତା !
 କୋଟିଏ ବୁକୁର ଆଶ୍ରେଷ୍ଟ ତୋତେ ପୁଲିଶ ହାତର ଭିତ୍ତା
 କପରି କରିବ ଛନ୍ଦ ଆଜିରେ କପରି ଜାଲିବେ ତୋତେ
 ଖାନ୍ଦଗରର ବକଳ ବାଲିରେ କୋଟି ଦୃଢ଼ ଜନପଥେ ?
 ପୋଡ଼ି କି ପାରିବ ତାକୁ କେଉଁ କାଠ, ତାକୁ କି ପାରିବ ଜାଲି
 ଶୁଖିଲା ପାଉଁଶୁ ତାର କି ଜନ୍ମ ହେବ ନାହିଁ ମହାକାଳୀ ?
 ରୁଦ୍ର ବିଷାକ ଝଡ଼
 ସେଇ ଅଳ୍ପର ଶିଖାର ଚରଣେ ମୁଦ୍ର, ପାଲଟି ଜଡ଼ ॥

ଅସାମ୍ୟ ଆଉ ଦ୍ରବ୍ୟର ଜାଲେ ଛନ୍ଦ ପଡ଼ିତ ଧରା ।
 ବ୍ୟଭିଚାରର ବାଜାଶୁରେ ଭରା ଅମର ବୟାଧରା ।
 ମଣିଷର ଚର ଆଶାଭଙ୍ଗର
 ନଷ୍ଟ ଭଗର ସ୍ବର,
 ବଂଚିବା ଯହିଁ ବିଚ୍ୟୁବନାର
 କେବଳ ନାମାଂତର ।
 ଶତ କୁସୁମର ଅଶ୍ରୁପାତ୍ର ଯହିଁ
 ଧୂସରେ ହୁଏ ଶେଷ,
 ଜୀବନ ଯେଉଁଠି ପାଲଟି ଯାଇଛି
 ତାହାର ଅପଭ୍ରାଣ ।
 ମଣିଷ ଖୋଜୁଛି ଆପାଣି ଠିକଣା ଅଂଧ ଗଳର ମୋଡ଼େ
 ମୂଳ ସବୁତ ଭୁଷୁଡ଼ି ପଡ଼ୁଛି ଦ୍ବିଧାର ଭୁଷାର ମାଡ଼େ ।
 ଭବତନାମର ନିରାହ ଗୁଣରେ ଶାନ୍ତି ସେନାର ବୋମା
 ଶେ ବଳିକାନ୍ ଆତ୍ମାକୁ ନେଇ ମୁକ୍ତିର ତରମା ।
 ପଥ କାହିଁ ? କିଏ ଜାଣ ?
 ଭୁଷାଗୁରର ଶିକାର ହୋଇଛି ସବୁଠି ସବୁଜ ପ୍ରାଣ ॥
 ଯଦା ଅଗାଧର ପ୍ରସ୍ଥା ବିଦାର ନିଆ ମଣିଷର ନାମ
 ଖୋଜି ଖୋଜି ଯହିଁ ଦେଖି ତରୁଣ ହୋଇଛି ବ୍ୟର୍ଥକାମ ।
 ନିଜର ଅଭିସାରେ
 ପୁରୁଣାକୁ ଯିଏ ଜଣି ବସନ ପରି ଫିରିଦିଏ ଦୂରେ,

ନଆମି ହୋଇନି ଯିଏ କାକୁସ ସ୍ନାନ ଅବା ପଳାତକ
 ବାଧବେ ଚିତ୍ତ ପଳାଇ ଯାଇନି ଯିଏ ନେତଦ୍ଧ ଛକ ।
 ପଳାଇ ଯାଇନି ସାମନାରୁ ଦୂରେ ଲୋଡ଼ି ଆଶ୍ରୟ କେଉଁ
 ମାଦକ ଶ୍ରେୟ, ମାଗିଲେନା ଓ 'ମୁକ୍ତ ପ୍ରେମ'ର ଦେଉ
 ହୃଦ୍‌ପୀର ଜଗତକୁ ।

ବାହୁବର ଯେ କରନ୍ତି ସାମନା, ଗୁହଁଛି ଦେବାକୁ ନାକୁ
 ସୁନ୍ଦର ଏକ ରୂପ ।

ଯେହୁ ସଗ୍ରାମୀ ଶିବରର ତୁମେ ଅଗ୍ରଣୀ ଅପହୃଷ୍ଟ ॥

ଏଠି ବି ଆମର ଶାନ୍ତ ଗୁହଁରେ

ଲୋଡ଼ା କିଛି ସଦାଗୁରୁ,

ନିର୍ମଳ ହେବ ଦେଶର ହାତପା—

ନିର୍ମଳ ହେବ ଜଳ ।

ସେହୁପାଇଁ ଯଦି ଲୋଡ଼ା ହୁଏ ହେବ

କିଛି ମଣିଷର ଲୟ,

ତରୁଣ ବୁକୁର କଲିଳା ଉପାଡ଼ି

ପୁଲ୍‌ଶି ଖେଳିବେ ତାହା ।

ଆଜି ମୁଁ ପରୁରେ ସବୁବିଧି ଡାକି କିବା ତାର ଅପରାଧ,

କେଉଁଥି ପାଇଁକି ଶାସନର ଗୁଳି କରିଲା ବନ୍ଧିଦେବ ?

ଅପରାଧ ତୁମ—ଫାଟକ ବନ୍ଦ ତୁମେ ପରା କରୁଥିଲ,

କରୁଥିଲ ବନ୍ଦ ଲୌହ ଦରଜା ରେକିବାକୁ ଜୁଲୁମର

ବବର ସ୍ରୋତଧାର ।

ତେଣୁ ତୁମ ପ୍ରାଣ ନନେଇ ବୁଲେଟ୍ ନିଆଁତା ଆଉ କାର ?

ଜଳ ଜଳ ଶିଖା ଜଳ ।

ଆକାଶ ପ୍ରଣମେ ତୁମ ପଦ ତଳେ ପୃଥିବୀ କରେ ଯେ କୋଳ ।

ସେ ଶିଖା ନିଭବ ନାହିଁ ।

ସେ ଶିଖା ନଭେନା ନନିଭବା ଯାଏଁ ଶେଷ ସାମଂତସାହା ॥

ତା ୨୩ ଅଗଷ୍ଟ, ୧୯୭୧

କଟକ—୧

“ମୁଁ ମରିଗଲି—ଏକ ଛାନ୍ଦ”

(“ମୁଁ ମରିଗଲି ଏକ ଗ୍ରନ୍ଥ……” ଏହାହିଁ ଥିଲା ଶକ୍ତିଙ୍କ ପ୍ରକାଶିତ ଶ୍ରେୟାଶୀ । ତା ୨୨ । ୮ । ୭୯ରେ ରେଭେନ୍‌ସା କଲେଜ ହଜିରା ଡାକ୍ତର ଆହୁତ ଶକ୍ତିଙ୍କୁ ଏକ ଗାଡ଼ିରେ ହାସପାତାଲକୁ ନେବା ଦାଃତରେ ସେ ଏହି ଶବ୍ଦ କେତେଟି ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖରେ ଟଳି ପଡ଼ିଥିଲା ।)

“ମୁଁ ମରିଗଲି—ଏକ ଗ୍ରନ୍ଥ”

ଏଇ ଯେ ତାହାର ଅଂତମ ବାଣୀ, ଏ ତାର ଗୋପନୀୟତା ।
ଏ ନୁହେଁ ତ କେଉଁ ମେଲିଣି ବେଲର ବାହୁଡ଼ା ପଦର ଧ୍ବଜ,
ଏ ତାର ନିଜର ପରିଚୟ ଲିପି, ଆତ୍ମାର ଚେତାବଳୀ ।
କିଏ କହେ ତୁମେ ‘ମରିଗଲି’ ବୋଲି କିଏ କହେ ତୁମେ ‘ଏକ’ ?
ତୁମେ ଅନାଗତ ଚର ଅନାହତ, ତୁମେ ବହୁ ଓ ଅନେକ ।
ତୁମେ ପାଲଟିଛ ଶକ୍ତିର କଣା କୋଟି ତରୁଣର ଭୂଜେ;
ତୁମର ରକ୍ତ କର୍ମିକା ଏଠାରେ ଲକ୍ଷ ବାହୁମା ସୁଜେ,
ରକ୍ତକ୍ଷୟ ପରି ।

ଶେଷ ଦେବଜ୍ଞର ଗର୍ଭ ବିଦାର ଅସିଛି ତ ଅବତର
ଜାଳଦେବା ପାଇଁ ଦେଶର ଜଡ଼ତା, ସଂସ୍କୃତି, ଦ୍ଵିଧା ଧୂମ ।
ଚେତନାର କର୍ମି ଫିଟାଇ ହୋଇଛି ନୂତନ ଶସ୍ୟ ଜନ୍ମ ॥

“ମୁଁ ମରିଗଲି—ଏକ ଗ୍ରନ୍ଥ”

ଅର୍ଥ ଏହାର ବୁଦ୍ଧି ହୋଇଗଲା ଚରକାଳ ଏଇ ମାତ୍ର
ଦୁଇଟି କାରକା, ଚେତନାର ଶିଖା ଉଦ୍‌ଘୃଳ ଦୁଇ ନେତ୍ର
ନୂଆ ଭାରତର ଏକ ତରୁଣର, ହୋଇଆତା ଯେ କବି,
ଚନ୍ଦ୍ର ବା ବାର ବିଜ୍ଞାନ, ଅବା ଚନ୍ଦ୍ରକ ବିପ୍ଳବ ।
ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଯିଏ ରଚନା ଗ୍ରନ୍ଥର ସ୍ଵପ୍ନ କରନ୍ତା ଠାବ,
ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତା ପ୍ରତି ଦିଗଂତେ ଉଦୟର ଉତ୍ସବ ।

କିଏ ଜାଣେ ସେ ତା ନିୟତିକୁ କାହିଁ ଭେଟିବ କେଉଁପରି
ସୂର୍ଯ୍ୟ-ସକାଳେ, ମୈତ୍ର-ସଂସେ ନା ଅନ୍ଧିର ସେରୁ ଧରି !

ମରିଗଲା ଏକ ଛୁନି ।

ଜଳମବାଜର ପଂଝା ତା ଓଠେ ଭରିଲା ବସର ପାତ୍ର ॥

ତଥାପି ଦେଶର କୋଟି କୋଟି ଶିଶୁ ପାଇବେ ଯେପରି ଅନ୍ନ
ନୁହେଁ ଆଶାର ମଣାଲେ ହୋଇବ ତମିରର ତପ ହିନ୍ଦ,
ଦେଶରେ ଆସିବ ଶିକ୍ଷା ଆଲୋକ, ବ୍ୟଧନ ହେବ ଶେଷ
ସେ ଲାଗି ଲୋଡ଼ା ତ ଆହୁତି ନିଜର, ଆପଣାର ଅବଶେଷ ।
ଯେ ପଥେ ଯାଇଛି ସେ ପଥରୁ କେହି ଆନ୍ଦେନା ତ କେବେ ଫେରି
ଅଣବାହୁଡ଼ା ସେ ପଥର ଦେଉଳ ତା ପାଇଁ ଯାଇଛି ଖୋଲି ।
ନୁହେଁ ସେ ଏକାକୀ ଅବା ମୁକ ସାକ୍ଷୀ,

ସେ ଏକ ଜୀବନ-ସମ ।

ଜଳଯିବା ତାର ଧର୍ମ ଏଠି ତ

ନଜଳିବାଟାହିଁ ପାପ ॥

ଜାଣେ ମୁଁ କହିବ ଶାସକ ଗୋଷ୍ଠୀ ହଲାଇ ବଞ୍ଚି ଶିର—
'କରିଛି ସେ ଭୁଲ, ଭାରିଛି ବହୁ ଶୃଙ୍ଖଳାର ତ ଡୋର ।
କରିବ ବ୍ୟୟ ଲୋଡ଼ି ଫାଟକ ରେକିବାକୁ ସିଏ ପୁଣି
ଜଳମବାଜର ଦୁଷାର ସୁଅ, ଶାସନର ରାଜାଜାମା ।'
ମୁଁ କହେ, ମଣିଷ କରଇ ତ ଭୁଲ କରେ ନାହିଁ ଭୁଲ ପଶୁ—
ବଧା ଗଡ଼ରେ ଗୁଲେ ଯେ ନିୟମେ ଚିର ସ୍ଵଭବ ବଶୁ ।
ମଣିଷହିଁ ଏକ ଉଚ୍ଛଳ ଧାର, ସ୍ଵୋଚ୍ଛାନ୍ନ ନର ଦେଉ
ପଥ ଛାଡ଼ି ସିଏ ଖୋଜେ ନୂଆ ପଥ ନୂଆ ଦିଗଂତ କେଉଁ ।
ସେଇ ଭୁଲର ଚନ୍ଦ୍ର ରହିବ ମେରୁ ବଳୟରେ ଲେଖା,
ଆତ୍ମାତ୍ମକ୍ ତଟରେ ମିଳିଛି ନୂଆ ଜଗତର ଦେଖା ।
ମହାଶୂନ୍ୟରେ ଖୋଲିବ ସରଣୀ ତାର ସଂଧ୍ୟା ଆଖି
ହସାବି ପଥର ବହୁ ଉର୍ଧ୍ଵରେ ଚିର ଅଜଣାରେ ଡାକ ।

ଆଜି ମଣିଷର ସଭ୍ୟତା ସେଇ ଭୁଲରହିଁ ସେ ମୂଲ ।
 ଚଂଦ୍ରରେ ଉଡ଼େ ମଣିଷ ପତାକା ସେଇ ଭୁଲରହିଁ ଫୁଲ ।
 ସେଇ ଭୁଲର ଫସଲ ଶୋଇବ ଗାଂଧୀ, ଲେନିନ, ଗୋଲ୍ଡ
 ସେଇ ଭୁଲରେ ମାତାଲି ହୋଇବ ରୁସୋ, ଗାମା, ଗଂଗା, ଜୋଲ ।
 ତଳ ପଥ ଛାଡ଼ି ଅମଡ଼ା ବାଟରେ ଖୋଲିଛୁ ନୂତନ ରାହା,
 ସବୁ ସାବଧାନ ଦୃଷ୍ଟି ଏଡ଼ାଇ, ଇତିହାସ କାଣେ ନାହା ।
 ମଣିଷର ମାନବତା ବଦଳି ଯାଇବ ସେ ବାରେ ବାରେ
 ତୁମ ଗଣିତର ହସାବରେ ତାର କାରଣ କି ମିଳିପାରେ ?
 ତୁମର ହସାବ ବୁଦ୍ଧିର ମୋଡ଼େ ନୂତନ ସଦନା ଧରା
 ତୁମେ ଅଜାତର କଂକର, ତର ଅବସ୍ଥାର ଗୁରୁ ! !

ସେଇ ନୂତନର କଂଠ

ସୃଷ୍ଟି କରିବ ଚରକାଳ ଯାହା ଦେଶେ ଦେଶେ ଅଗସ୍ତ୍ୟ ।
 ତୁମର ପଂସା ମରିବ ତାହାକୁ ଗଲା ଚିପି ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ॥
 ମୁଁ ପରୁରେ ତୁମ ଆଇନ କାନ୍ଦୁନ

କେଉଁ ସତ୍ୟରେ ଛୁଡ଼ା ?

କେଉଁ ଗଣିତର ନିର୍ଭୁଲ ମାପେ

ବୁଦ୍ଧିଟା ତମ ଗଢ଼ା ?

କେଉଁ ନିର୍ଭୁଲ ନିୟମରେ ତୁମେ

ମଣିଷକୁ କର ମଡ଼ା ?

କେଉଁ ନିର୍ଭୁଲ ବୁଦ୍ଧିଆଦି ପରେ

ଶାଂଘ ତମର ଖାଡ଼ା ?

ଆହେ ନିର୍ଭୁଲ ଦଳ !

ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସ୍ୱାର ତୁମେଇ ତ ପ୍ରେତ ଚରକାଳ ମଣିଷିର ।
 ସୂକନର ତୁମେ ଗୁପ୍ତ ଦାତକ, ସୁଂଜର ହୀତଦାସ,
 ମଣିଷ ନୁହଁ ତ ମଣିଷର ତୁମେ ନିରାକ ଅପଭ୍ରଂଶ ।
 ତୁମେ କାହୁଁ ଦେବ ସୃଷ୍ଟିର ମାନ ? ମର୍ଦ୍ଦାଦା ବାରହରେ !
 ତୁମ ଆଇନର ଦହରେ ଏସବୁ ଲେଖା ନାହିଁ କେଉଁଠାରେ ?

ତୁମ ରାଜରାଣୀ ଗୋଲାମ ବିଶ୍ୱେ ଖେଳ ହୋଇଲାଣି ଶେଷ,
 ଭୁବୁଦ୍ଧି ପଡ଼ୁଛି ଦେଖ କେଉଁ ପର ତୁମ 'ତାହାର ଦେଶ'

କମାରତ ଧସେ ଆଜି;
ଭଂଗା ଝିଲାଇ ଧଉଳାଇ ଚୂନ ରଖ ନାହିଁ ଆଉ ସାଜ ।
ମରବର ଯାହା ମରିଯାଉ ତାହା, ଯାଉ ଯାଉ ତାହା ଭାଜ ॥

ଅଗଷ୍ଟ ୨୮, ୧୯୭୯
କଟକ—୧

ମାରୁ ଭୁ ଯେତେ ବୁଲି

ଏ କବିତାଟି ୧୯୩୮ ସାଲରେ ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼ଜାତ ପ୍ରଜା ଆନ୍ଦୋଳନ ବେଳେ ଲିଖିତ ହୋଇଥିଲା । ସେ ସମୟରେ ଗଡ଼ଜାତର ଗାଁ ଗହଳରେ ଏକ ଯୁପରିତ ଲୋକଗୀତର ସମ୍ମାନ ପାଇଥିଲା । କବିତାଟି ତତ୍କାଳୀନ ଡେଜିଟ ମାନଙ୍କରେ ବାଜ୍ୟାସ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ବହୁ ଅମର ଶ୍ରେୟ ଏ ଗୀତଟି ବୋଲି ବୋଲି ସେତେବେଳେ ରାଜକୁମାର ଶାସନର ଗୁଲିବ୍‌ସ୍ଟର ଝିକାର ହୋଇଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ୩୦ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାର ସାପ୍ରତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏ କବିତାଟିର ଉପଯୋଗୀତା ତଥା ମାର୍ମିକତା ବେଶ୍ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରେ ।

ମାରୁ ଭୁ ଯେତେ ବୁଲି

ମରୁଁ ପଛେ ଚରିବୁଁ ନାଜ, ଯାଅନା ଏହା ଭୁଲି ।
ଘୋଡ଼ସବାର ସିପାସୀ ତୋର ଚଢ଼ାଇ ଯେତେ କର
ପତେଇ ଦେଇ ଛୁଇଁବ ହାତ ଦୋଇବୁଁ ଆଗତର ।
ରଖ୍ ତୋ ଲାଠି, କାଠର ଲଠି, ହାତର ଆମ ଗୁଡ଼
ମରଣ ଆମ ମରଣ ଜାଣି, କଷଣ ଆମ ସାଥୀ ।
ମାହୁଣ୍ଡ ତୋର ଚଢ଼ାରେ ନାଟ ପାଇକ ଖେଳା ଅସୀ
ଗୁଣ୍ଡା ଆଜି ଆମର ଧନେ ରଖିବୁଁ ଯେତେ ପୋଷି,
ଆଶରେ ଆଶ ତଥାଶ ଆମେ, ଆସିବୁଁ ପଣକର,
ହୁକାସିଟା ଶାସନ ନାହିଁ ଗୋଡ଼ରେ ଦେବୁଁ ଦଳି ।

କହିବା ପାଇଁ ଯେ ଦେଶେ କଥା ହୋଇଛି ଭାବ ମନା;
 ମଣିଷ ନିଜ ଆଇନ କାଟି ଯେଉଁଠି କରେ ଖନା ।
 ସେହି ଦେଶର ମଣିଷ ଅମେ କରିଛୁ ଆଜି ଦାସ,
 ଜାଗରେ ସବୁ ପରଜା କୁଳ, ନମର ମିଛେ ଭାବ ।
 ଛୁତରେ ଜୋର ହାତର ବଳ, ଉଠରେ ମାତ ଖରେ ।
 ତୋହର ଲହୁ ପିଇ ଯେ ବଡ଼, ପଳାନ୍ତି ସେଟି ଡରେ ।
 ସମାଜେ ଯେତେ ଓଡ଼ିଶ, ମଣା ରକତ ତୋର ପିଏ,
 ମାର୍ଗସ ତୋର ଲଳିମ କରି ଅସୁସେ ଯେହୁ ଜୀଏ,
 ଦେଖି ତୋ ମୋଟ ଭାଲୁ ତା ଅଟ, ଚୁଟୁ ତା ବଡ଼ପଣ,
 ହୁଙ୍କାରେ ତୋ ଉଠେରେ ଥର କପିଳାସର ବଣ ।
 ମୂଲିଆକୁଳ ହୁଅରେ ଠୁଳ, ଆସରେ ଗୁଣି ଗୁଲି,
 ଅଧାର ଦେଶ ଆଲୁଅ କରି ଦହୁଡ଼ି ଦଥ କାଳି ।
 ବୁକୁର ଲହୁ ଢାଳି ରୁ ଏଥୁ ବନ୍ୟା ଯାଅ ରଚି
 ଭସାଇ ନଉ ମଇଳା ଆଉ ଜୁଲୁମ ଯେତେ ଅଛି ।
 ମାର ରୁ ଯେତେ ଗୁଳି,
 ହୁଙ୍କାପିଟା ଶାସନ ଅମେ ଗୋଡ଼ରେ ଦେଉଁ ଚୁରି ॥

ଅସ୍ତ ଗୃହି

— ୧ —

ଅସ୍ତ ଗୃହି, ଅସ୍ତ ଆଳି ଗୃହି ।

ନିରସ୍ତ୍ର ଶରତ ଆଳି ତାଳି ଛୁଟେ ହୃଦୟର ପାଣି ।
ସ୍ବାଧୀନତା ଆଗୁ ଆମେ ଅସ୍ତ ପାଇଁ ଦେଇଥିଲୁଁ ଧନ,
ଭଲଗ୍ନ କୈବ୍ୟକୁ ଆମ ତାଳିବାକୁ ଲୋଡ଼ି ବସ୍ତ୍ର ପୁଣି ।
ସେ ବସ୍ତ୍ର ତ ମିଳିନାହିଁ ମିଳିଅଛି କେବଳର ଗ୍ଳାନି,
ନୟନର ଅସ୍ତିତ୍ବରେ ରଖିବାକୁ ମିଳିବ ଛୁଟିବି—

ବାହୁ ତଳ ଏକ ଜାଗର,

ମଶାଣିର ଶାଂତି ଆଉ ଅହଂସାର ଅମୋଘ କଂବଳ ॥

— ୨ —

ବରର ଅହଂସା ଗୁହଁ, ଗାନ୍ଧାର ଅହଂସା:

କ୍ଳୀବର ତ ନୁହେଁ ।

ନିରସ୍ତ୍ର ଜନତା ଶବେ ଜାଲିଆନାବାଗ ।

(ଯଦି) ଦେଶଟାଇ ହୁଏ,

ଶାଂତି ସେଠି ପରିହାସ, ପଦାଗୁର ଶବ୍ଦରୁ ଗୁଲି,
ଶୋଷଣର ଯନ୍ତ୍ର ପାଇଁ ଅହଂସା ତ ସେଠି କଂଗ୍ରମାଲି ।

ଏବେବି ଯାକନ୍ତୁ ଭୁଲି—

ଚଟାଗଂଗର ସୁନ୍ଦର ଶପଥ, * ନିଜ ଇଚ୍ଛା ପରି
ସେଇ ଶପଥର ପଂଜା ଶୁଣି ପ୍ରତି ଅସ୍ତ୍ରାଗାରେ ।
ବରୁ ପ୍ରତି ରେଖୁ ଅଗ୍ନିରେ ଚକ୍ରର ହାହାକାରେ ॥

— ୩ —

ସ୍ବାଧୀନତା ଯଦି ଖାଲି ଟାଟା ଆଉ ବିରଳାର ଛାତି,
ଶୋଷଣର ସ୍ବାଧୀନତା, ମରବାର ଅବାଧ ମୁକତି,
ଦୁଃଖର ମାଡ଼ ଖାଇ ଦାଁ ତ ପାଟି ନେଆଡ଼ିବା ପରି,
ଅଥବା ନିଷ୍ଠୁର ରାଗେ ଦେଲା ପରି ଟିକିଏ ଆରତ୍ନ

ଯେଉଁଠି ବରଦୁ:

ସେଠାରେ ମୁରବି ସାଳ ବଞ୍ଚାଣିବା ଅହଂସାର ଢେରୁ

* ଚଟାଗଂଗର ଅସ୍ତ୍ରାଗାର ଲୁଠନର ନେତା ସୁନ୍ଦର ସେନ (ମାଷ୍ଟର ଦା)

ବଡ଼ ଶୁଭକଟୁ ।
 ଶୁଣିବାକୁ ଯଦି ପଡ଼େ ବାଜିବେଳେ ତ ସ୍ଵାରର କଂଠୁ,
 ଅବା ଗୀତା କଦାପି ଟେଗାଟୁ,
 ତାହା ବଡ଼ ଅସଜଲ କଥା ।
 ମରବାଠୁ ଗୁଳିକର ବଂଚବାର ସେଇ ସ୍ଵାଧୀନତା !
 (ଯାହା ଏକ ଦୟାଳୁ କାନ୍ତ ଓ ବିଦୁଷକତା ! !)

— ୪ —

ବୁଦ୍ଧ ଆଉ ମହାଧାର ଦେଶ,
 ଚର ସେ ଅଜାତଶତ୍ରୁ, ଛମା ଆଉ କରୁଣାର ଉଦ୍‌ବ ।
 ସେ କେବେ ଚାହେଁ ନା ହୁଂସା, ଚାହେଁ ନାହିଁ ବୃଥା ରକ୍ତପାତ,
 କଂଠୁ ତାହା ଯବନର, ସଶସ୍ତ୍ରର ଶ୍ରଦ୍ଧା-ପ୍ରଜ୍ଞା-ସୁତ
 ଅମଳିନ ଛମା ।
 ସମାନସ୍ଵଂସର ମୈତ୍ରୀ, ଦୌର୍ବଲ୍ୟର ନୁହେଁ ତ ତର୍କମା ।

— ୫ —

ଅସ୍ତ୍ର ଚାହିଁ, ଅସ୍ତ୍ର ଆଜି ଚାହିଁ ।
 ଅନ୍ଧର ସେ ଅଗ୍ନିଶିଖା ଚାହିଁ ଆଜି କାଳି ଦେବା ପାଇଁ
 ଧୂସର ଖିଲିଶ ।
 ଶକ୍ତିର ତ ଶାନ୍ତି ଆଉ ନୁଆ ନୁଆ ସ୍ଵପ୍ନର କୃପାଣ ।
 ଭୁଲହେବ, କାଣେ କିଛି ଭୁଲ ।
 ସେ ଭୁଲରୁ ଜନ୍ମ ନେବ ନୁଆ ଏକ ସୁଜନର ଫୁଲ ।
 ଜଳିଯିବ ବର୍ଣ୍ଣଦ୍ଵେଷ, ଜଳିଯିବ ଅସାମ୍ୟର ଢେଉ,
 ଅସ୍ପୃଶ୍ୟର ଆର୍ତ୍ତନାଦ, ଫ୍ୟାସିବାଦୀ ଯେତେ ନରମେଧ,
 ଶୋଷଣର ଭଂଗା ବୁନିଆଦ ।
 ମଣିଷର ରକ୍ତେ ସ୍ନାତ ଧରଣୀର ବ୍ୟଧନ ମିଥାଦ
 ତେବେ ହେବ ଶେଷ ।
 ଅସ୍ତ୍ର ଚାହିଁ ତାକ ଛାଡ଼େ ଭରତର ହୃଦ୍‌କ ଇତିହାସ ॥

—*—

କଟକ—୧

ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୯, ୧୯୭୯.

ମୁକାବିଲର ମୁହୂର୍ତ୍ତ

ଆଜି ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଅଦ୍ୟୋଳନ ଏକ ବନ୍ଧୁ ନା ସ୍ବର ନୁହେଁ । ଏହା ପୃଥିବୀର ଏକ ଉପକଳରୁ ଅନ୍ୟ ଉପକଳ ଯାଏ ବିସ୍ତୃତ ଏକ ବିଶ୍ବପ୍ରବାହର ଅବସ୍ଥିତି ଧାରା ରୂପେ ସଫଟି ଦେଖା ଦେଇଛି । ଏ ଅଦ୍ୟୋଳନକୁ ଗୁଳି, ବାରୁଦ, ଖ୍ୟାସ ବା ଲାଠି ମାଡ଼ରେ ଯେଉଁମାନେ ଦବାଇ ଦେବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ସେମାନେ ବାସ୍ତବତାଠାରୁ ବହୁ ଦୂରରେ । ସେମାନେ ତ ଚରକାଳ ପ୍ରତିଷ୍ଠାପ୍ତିର କାଳର ବା ଅବସ୍ଥାର ପାଲଟୁଡ଼ (Scarecrow) । ସକାଳର ପକ୍ଷୀକୁ ଭୟଭୀତ କରିବାହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଶୋଚନୀୟ ଅସ୍ତିତ୍ବର ଏକ ମାତ୍ର ଯଥାର୍ଥତା । ନିଜର ଭୟଂକରତ୍ବ ଛଡ଼ା ସେମାନଙ୍କର ଆଉ ନିଜର ବୋଲି କିଛି ନାହିଁ । ଆଜିର ଆମେରିକା, ଇଂଲଣ୍ଡ, ଫ୍ରାନ୍ସ, ଜାପାନ, ମେକ୍ସିକୋ, ଭାରତବର୍ଷ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶରେ ପ୍ରତିଟି ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟ ହୁଅ ମୁକାବିଲର ଶିବିରରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ସମାଜର ଯୁଗ ଯୁଗାନ୍ତବ୍ୟାପୀ ଅନ୍ୟାୟ ଅବସ୍ଥାର ଧାରା ତଥା ଆହାମ୍ୟ ଓ ଗୋଷ୍ଠଶବାଦ ବରୁଦରେ ଆଜି ଯଦି କେହି ପ୍ରତିବାଦର ସ୍ବର ଉଠାଉ ଥାଏ ତ ତେବେ ତାହା ପୃଥିବୀର ଗ୍ରୀଷ୍ମସମାଜ । ତେଣୁ ଗ୍ରୀଷ୍ମର ସ୍ବର ଆଜି ବାସ୍ତବିକ ମର୍ଯ୍ୟାଦାବଦ ମଣିଷର ସ୍ବର — ଚେତନାଶୀଳ ଜନତାର ସ୍ବର ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମ ସମ୍ମୁଖରେ ଆଜି କୌଣସି ସ୍ବଳ୍ପ ଦର୍ଶନମୂଳକ ନାହିଁ । ତାର ଭବିଷ୍ୟତର ଚନ୍ଦ୍ରପଟ ମୁନ ଓ ଅସ୍ପଷ୍ଟ, ତାର ବର୍ତ୍ତମାନର ମାନବିକ ସୂକ୍ଷ୍ମ, ଖଞ୍ଜିତ ଓ ଦ୍ବିଧାୟୁକ୍ତ । ତାର ସ୍ଥିତି ଯେପରି ଏକ ଧ୍ୟାନର ବାଲୁକାର ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତଳକୁ ତଳକୁ ଧସି ଯିବାରେ ଲାଗିଛି । ଏଭଳି ଏକ ଅସହ୍ୟାୟ ପରିସ୍ଥିତିର ଶିକାର ହୋଇ ପୃଥିବୀର ସଚେତନ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଆଜି ହୋଇ ଉଠିବ ନିଜ ଭିତରେ ଦ୍ବିଧାବିରକ୍ତ ଓ ସଦେହାଛନ୍ନ ଏବଂ ବାହାରେ ଏକ ଶାଶ୍ବତ ଝୋଧରେ

ବହ୍ନିମାନ,—ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ । ଆଜିର ଗୁପ୍ତ ହୋଇ ଉଠିବ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ସମ୍ମାନ-ବିଶେଷୀ ବା **Anti-establishment** । କୋଣସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଅନୁଷ୍ଠାନ ବା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଉପରେ ତାର ଆକ୍ଷା ଓ ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇ ଯାଇଛି ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ଏବଂ ଶେଷରେ ନାସ୍ତିମୂଳକ । ଆଜିର ଗୁପ୍ତ-ଅନ୍ତର୍ଗତ ମୂଳରେ ରହିବ ମୁଖ୍ୟତଃ ଏହି ମାନସିକ ସଜ୍ଜା ଓ ଚିନ୍ତାର ବିପର୍ଯ୍ୟୟ । ଏହା ଏକ ଐତିହାସିକ ବିପ୍ଳବର ଗୁହ୍ୟ ନା ବାହାରୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ଆନ୍ଦୋଳନ ନୁହେଁ । ଯେଉଁ ମନେ ଏହା ଭିତରେ ବାସପର୍ଯ୍ୟାୟର ବଳନାତିର ଉପରତା ବା ଅନୁପ୍ରବେଶର ଜବାବୁ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଏ, ସେମାନେ ନିଜକୁ ଓ ସମସ୍ତ ଦେଶକୁ ପ୍ରତାପିତ କରିଥାଏ । ଏହି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦୂର କରିବାର ଉପାୟ ଲାଠି ବା ଗୁଳେଇ ନୁହେଁ । ଏଥିପାଇଁ ଲୋଡ଼ା ପ୍ରଚଳିତ ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତ ସମାଜ-ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଆମ୍ଭେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ବା ବିପ୍ଳବ ।

ଯେଉଁ କୋଠା ଭୁଷୁଡ଼ି ପଡ଼ୁଛି ତାକୁ ସାହସର ସହୃଦ୍ଧ ଭାଙ୍ଗି ଦେବାକୁ ଆଗରୁକ ବଶଧରର ପ୍ରଥମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ତାପରେ ଯାଇ ଆରଂଭ ହେବ ନୂତନ ନିର୍ମାଣର ଭୂମିକା । ଇଂରାଜୀ ଶିଳ୍ପକୁ ଚୁନ ଧଉଳାଇ ସଜାଇ ରଖିଲେ ତାହା ଅଗଣିତ ପଥକଙ୍କୁ ପ୍ରତାପିତ କରିବ, ହୁଏତ ସେମାନଙ୍କର ସଫଳାଗ୍ରହ କରିବ । ତାହା ବହୁ ପ୍ରାଣକୁଷ୍ଠ ପଡ଼ିଆରୁ ସୃଷ୍ଟି କରିବ । ସମ୍ଭାରବାଦ ଓ ବିପ୍ଳବ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ମୌଳିକ ପାଥକ୍ୟର ସହଜାତ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଆଜି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀର ଅଭିଜ୍ଞତାଲବ୍ଧ ଉପଲବ୍ଧରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଭାଙ୍ଗିବାର ଏହି ଭୂମିକାକୁ ତାର ଐତିହାସିକ ଭାବରୁ ବଞ୍ଚି ନିଜର ସାମାଜିକବାଦୀ ଶବ୍ଦକୋଷର ସବୁ ପ୍ରକାର ବ୍ୟବହାରକ ଓ ଆନୁମାନକ ଶବ୍ଦ ଓ ବ୍ୟଞ୍ଜନାରେ ଯେତେ ଦୂର୍ନାମଗ୍ରସ୍ତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା କଦାପି ସତ୍ତ୍ୱେ ହେବ ନାହିଁ । ସାମାଜିକବାଦୀ ପ୍ରୟୋଗବାଦର ସୀମା ଇତିହାସ ଚରିତ୍ର ବର୍ଷ ତଳେ ସ୍ଥିର କରିଦେଇଥିଲା । ଆଜି ପୁଣି ସେଇ ସୀମା ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଭିନ୍ନ ଆକାରରେ ଉଠାଇବା ନିଜର ବାହୁଲ୍ୟ ଛଡ଼ା ଆଉ କଣ ହୋଇପାରେ ? ଇତିହାସର ଚକ କଦାପି ପଛକୁ ଫେରିବ ନାହିଁ ।

ସମାଜଜୀବନର ସମସ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଯେଉଁ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଓ ବିଚ୍ଛେଦନା ଦେଖା ଦେଇଛି, ତାହା ତରୁଣକୁ ବିପ୍ଳବର ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାତା ଭିତରକୁହି ଠେଲି ଦେଇଛି । ଏଭଳି ପରିସ୍ଥିତି ପାଇଁ ଦାୟୀ ଗୁପ୍ତ ନୁହେଁ । ସେ ଏ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଚିନ୍ତା କରିନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ଦାୟୀ ତାର ସମାଜ ଓ ତାର ଆବେଶମାନ, ଏଥିପାଇଁ ଦାୟୀ ତାର ପୂର୍ବପୁରୁଷ ଏବଂ ପ୍ରଚଳିତ ସମ୍ମାନ ଓ ବିଧିବିଧାନ ଏବଂ ତହିଁର ମୁଖପାତ୍ର

ଶାସନକଳା । ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ଆଜି ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏଇ ସମସ୍ତ ନ୍ୟସ୍ତସ୍ଥାତୀ ଶକ୍ତିମାନଙ୍କର ମୁହାମୁହିଁ ହେବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । କାରଣ ସେ ଅତି ନୀରବ ଦର୍ଶକ ରୂପେ ଯୁଗ ଯୁଗ ବ୍ୟାପୀ ଅଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାର କ୍ଷୀତ୍ତନକ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଚାହେଁ ନାହିଁ । ସେ ତାର ଅବସ୍ଥାର ଦାସ ନ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ହେବାକୁ ଚାହେଁ । ସେ ହେବାକୁ ଚାହେଁ ଭବିଷ୍ୟତର ଏବଂ ତାର ନିଜର ନିୟନ୍ତର ବ୍ୟାପୀ—ଅପହାୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ନୁହେଁ ; ତାର ଏ ଭୂମିକା ଅନସ୍ଥିକାରୀ । ଏହା ପଛରେ ରହିଛି ଇତିହାସର ବିପ୍ଳବ ସମର୍ଥନ ଏବଂ ସମସ୍ତ ମଣିଷ ଜାତିର ବହୁ ଶତାବ୍ଦୀର ସାମୁହିକ ଅଭିଜ୍ଞତାର ସ୍ୱାକ୍ଷର ।

ଅନିଷ୍ଟପୂର୍ବକ କଳା ପ୍ରଜା ତଳେ ମଣିଷର ଅନ୍ତ ଆଜି ହରାଇଛି ଦିଗ୍‌ଦଶନ । ଆସନ୍ତା ତୃତୀୟ ମହାଯୁଦ୍ଧର ଆଶଙ୍କା, ସର୍ବନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ମୂଲ୍ୟମାନର ଦାରୁଣ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଓ ପରାଜୟ, ଦେଶବ୍ୟାପୀ ବେକାରୀ, ମୂଲ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ଦାର୍ଦ୍ର୍ୟର ନିଷ୍ପୀଡ଼ନ ତାର ସମସ୍ତ ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ କରି ଦେଇଛି ବ୍ରଷ୍ଟ । ପ୍ରଶାସନିକ ଦୁର୍ନୀତି ଓ ସ୍ୱେଚ୍ଛାବୃତ୍ତି, ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କରେ ରାଜନୈତିକ କାରସାଦର ମାମଲିତକାରୀ, ଦଳୀୟ ରାଜନୀତିର କାରପଟଦାରୀ ଓ ହଠକାରିତା ଏବଂ ନେତୃତ୍ୱର ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ତରୁଣ ବୁଦ୍ଧଜୀବୀଙ୍କୁ ଯେପରି ବିଚଳିତ ଓ ବିଭ୍ରାନ୍ତ କରିଛି ସେହିପରି କରିଛି କ୍ରୋଧାନ୍ବିତ ଓ ବିଦ୍ରୋହୀ । ପ୍ରଚଳିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିରୋଧରେ ବିପ୍ଳବର ଆବାଜ କହିଲେ ଆଜି ଯେ ଗ୍ରନ୍ଥର ବଳିଷ୍ଠ ଉଦ୍ଦାରଣକୁହିଁ ଚାହାନ୍ତି ଏକଥା ଅସ୍ଥିକାର କରିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ଏହାର କାରଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ହିଁ ହେଉଛି ପ୍ରକୃତରେ ଆଗାମୀ କାଲିର ମୁଖବନ୍ଧ, ତାର ନିର୍ମାତା । ତାର ଭୂମିକା କେବଳ ପାଠ ଘୋଷି ପରୀକ୍ଷା ପାସ କରିବା ନୁହେଁ । ତାର ଅଧ୍ୟୟନ, ତାର ତପ, ତାର ସାଧନା ଓ ପ୍ରସ୍ତୁତି ସବୁ କେବଳ ସେଇ ଆଗାମୀ କାଲି ପାଇଁ । ମାତ୍ର ସେଇ ଆସନ୍ତା କାଲିର ମହାନୟ ଚନ୍ଦ୍ର ତା ଆଖି ଆଗରେ ନିମେ ଯେତେବେଳେ ବାଆଁ ଗୁଲିଆ ହୋଇ ଯାଉଛି, ସେତେବେଳେ ସେ କେବଳ ବହୁ ଘୋଷି ସଂରକ୍ଷ୍ମ ରହିବ ବୋଲି ଆଶା କରିବା ଘୋର ବିଘ୍ନବନ୍ଦାର କଥା ନୁହେଁ କି ?

ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ, ନେତୃତ୍ୱର ସଂକଟ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଶାନ୍ତର ଆଉ ଏକ ଗଭୀର ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ କାରଣ । ଆଜି ଦେଶର ନେତୃତ୍ୱ ଯେପରି ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହଠକାରିତାର ବାହନ ହୋଇଛି ସେଥିରେ ଅସ୍ୱାସଲବ୍ଧ ଜ୍ଞାନ, ଗବେଷଣା ବା ଅଧ୍ୟୟନର କୌଣସି ବ୍ୟବହାରିକ ମୂଲ୍ୟ ଥିଲା ପରି କି ଶିକ୍ଷକ କି

ପ୍ରତି କି ଅଭିଭାବକ କାହାର ଦେଲେ ହୃଦ୍‌ବୋଧ ହେଉ ନାହିଁ । ପ୍ରତି-ଦେଖିତ ତା ଆଖି ଆଗରେ କେତେକ 'ଧୂରନ୍ଧର' ଅଥଚ ମଧ୍ୟମ କାଟର ଲୋକ (mediocre) ନେତୃତ୍ବର ସଙ୍ଗେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଧିକାର କରି ବସିଛନ୍ତି । ଆଜି ଦେଶର ଚାନ୍ଦିନୀ ନେତୃତ୍ବ କହିଲେ ରୁଷୀଏ କେତେଗୁଡ଼ିଏ 'ସ୍ୱାଧୀନତା' ମାମୁଲି ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ ଯେଉଁ-ମାନଙ୍କର ନା ଆଧୁନିକତା, ନା ଅଧୁନିକତା । ଏକମାନଙ୍କ ହାତରେ ହିଁ ଦେଶର ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ସମ୍ପଦ, ସମ୍ପଦ ଓ ପ୍ରକାଶର ମାଧ୍ୟମ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ହୋଇ ରହିଛି ॥ ଏହି ଅସଦ୍‌ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ଥାଇ ପ୍ରତି ଆଗରେ କୌଣସି ସ୍ୱାଧୀନ ପ୍ରତିମା ନାହିଁ କହିଲେ ଚଳେ । ତାହା ଆଗରେ ନାହିଁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ ବା ଉପେକ୍ — ଯାହା ତାକୁ ପ୍ରେରଣା ଦେବ, ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଦେବ । ତା ଆଖି ଆଗରେ ରହିଛି କେବଳ ଭ୍ରଷ୍ଟତାର ଚନ୍ଦ୍ର, ଅଶାନ୍ତତାର ନଷ୍ଟ ସ୍ୱର ଏବଂ ବିପ୍ଳବର ଅଗ୍ନି-ତୋରଣ, ନୋହିଲେ ପଳାୟନର ଗୁପ୍ତ ସୂଚନା । ଇଆଣ ଭିତରେହିଁ ତାକୁ ଗୋଟିଏ ପଥ ବାଛି ନେବାକୁ ହେବ । ତାର ନିୟତି ନିର୍ଦ୍ଧାର କରୁଛି, ଏହି ପଥ ବାଛି ନେବାର ଆବଶ୍ୟକ ଘଟଣା ବା ଦୁର୍ଘଟଣା ଉପରେ । କଣ ଯେ ଘଟିବ ତାହା ସେ ନିଜେ ଜାଣେ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ କେହି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ତାର ଶିକ୍ଷକ, ଅଭିଭାବକ, ଆଜ୍ଞାପୁ ସଜନ ସମସ୍ତେ ପ୍ରତି ହୋଇଛନ୍ତି ଏକ ଅଧିକ ଗଲିଲ ମୁହଁରେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖିରେ କେବଳ ପ୍ରଶ୍ନ—ପ୍ରଶ୍ନ—ପ୍ରଶ୍ନ । ମଣିଷର ଜୀବନ ଆଜି ହୋଇ ଉଠିଛି ଏକ ବିରାଟ ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ ଚନ୍ଦ୍ର । ସେଇ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନବାଚକହିଁ ଏ ଦେଶର ଅଜାତଗଣ ଶୁଭ୍ର ତରୁଣକୁ କରିଛନ୍ତି ଅଗ୍ନି-ପଥର ରକ୍ତାକ୍ତ ସୈନ୍ୟ । ତାକୁ ଠେଲି ଦେଇଛନ୍ତି ଧୂରନ୍ଧର ଗହ୍ବର ଭିତରକୁ ।

ଏ ଦେଶର ଶିକ୍ଷକର ନୈତିକ ଭାବେ ମଧ୍ୟ ଭ୍ରଷ୍ଟତା ପଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଛି । ପ୍ରତି ଓ ଶିକ୍ଷକର ଭବିଷ୍ୟତ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଭାବରେ ଜଡ଼ିତ । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବେକାର ଶୁଷ୍କ କରି ସମାଜର ଭାବ ଚୁକ୍ତି କରିବା ଶିକ୍ଷକର କାମ୍ୟ ହୋଇ ନପରେ । ପ୍ରତିର ଭବିଷ୍ୟତ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବା ଫଳରେ ଶିକ୍ଷକର ନୈତିକ ବଳ ମଧ୍ୟ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଛି ଓ ପଡ଼ିବ । ଏହାଛଡ଼ା ସମାଜର ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାର, ଜୀବନ ସଂଗ୍ରହର ତୀବ୍ରତା ଓ ଜୀବନ ଧାରଣର ନ୍ୟୁନତମ ମାନ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ସଂଗଠିତ ପ୍ରାବଲ୍ୟ ଏବଂ ଉତ୍ସାହନକ ମୁଲ୍ୟବୋଧ ଓ ଦାରଦ୍ୟ ଶିକ୍ଷକ ସମାଜକୁ ମଧ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଦେଶର ତରୁଣ, କି ପ୍ରତି, କି ଶିକ୍ଷକ, କି ମଧ୍ୟବିତ୍ତ କି ରୁଚିଜୀବୀ ସମସ୍ତେ ଆଜି ଏକ ଉତ୍ସାହ ବନ୍ୟାରେ ଅବହର, ସମସ୍ତେ

ଏକ ଆସନ୍ ଚୁମ୍ବିକାଂପର ଭୟରେ ଆଛନ୍ନ ଏବଂ ବାସ୍ତବତା ପ୍ରତି ବିମୁଖ ହୋଇ ଉଠୁଥିବା ସ୍ୱଭାବିକ । ଏହି ପୁଂଜିଭୂତ ଜନ-ଅସତୋପର ଗ୍ରନ୍ଥ ସର୍ବଥା ଆଗୁଆ ବାହ୍ୟରୁ ରୂପେ ଦେଖା ଦେଇଛି । ଦେଶର ଶିକ୍ଷଣ ଓ ଶିକ୍ଷିତ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ମଧ୍ୟ ଏହି ସଂଗ୍ରାମୀ ଭୂମିକାରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ-ହେବାକୁ ପଶ୍ଚାତ୍ତପ ଦେଉ ନାହାନ୍ତି ।

ବାସ୍ତବତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଚରୁଣର ବିଦ୍ରୋହ ଆଜି ଦୁଇଟି ବିପକ୍ଷତରମୀ ଆଭିମୁଖ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ଏବଂ ଦୁଇଟି ପରସ୍ପରବିରୋଧୀ ଗୁଣଗିରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ସେଥିରୁ ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ପଲ୍ଲୀୟନବାଦ ବା ନେତୃତ୍ୱ ମାର୍ଗ — ଯାହାର ଜନ୍ମ ହିତାଶୀ ଓ ପରାଜୟର ଗର୍ଭରୁ — ଯାହାର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରେ ହିତ୍ୱାସୀ ଓ ବିଚାରର ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଆଧିଷ୍ଠାତା ଜଗତ । ଅନ୍ୟଟି ହେଉଛି ମୃକାବଳିକାମୀ ସଂଗ୍ରାମୀ ଚରୁଣର ଶିବର — ଯାହା ବାସ୍ତବତାର ସାମନା କରି ତାକୁ ଏକ ସୁନ୍ଦର ଭବିଷ୍ୟତରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ, ଏବଂ ସେଇ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିବା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହେବାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ । ପ୍ରତିକୂଳ ବାସ୍ତବତାକୁ ଡରି ଯେଉଁ ମାନେ ଦୂରକୁ ପଳାଇ ଯାଏ ଏବଂ ମାରିଛୋନା, ଏଲ.ଏସ. ଡି ବଟିକାର ମାଦକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଉପରେ ‘ମୁକ୍ତଯୌନତା’ର ରୁଚୁଣ୍ ଗଳିରେ ଆଶ୍ରୟ ଖୋଜି ଚାଲିଯିବ ସେମାନେ ଯେତେ ଅତ୍ୟନ୍ତପ୍ରକାରଣ କରନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି ବାସ୍ତବତା କଦାପି ସେମାନଙ୍କୁ ଏତେ ସହଜରେ ନଷ୍ଟ ହେବା ଦିଏ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର ନେତୃତ୍ୱ ମହଲ ଦିନେ ଦିନେ ଭୁସୁଡ଼ି ପଡ଼େ । ଯେଉଁ ସମାଜ-ସଚେତନ ମନ ବାସ୍ତବତାର ସାମନା କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏବଂ ତାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ନିଜକୁ ଅହୁତ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁ, ଇତିହାସର ସାକ୍ଷର ସେଇମାନଙ୍କର ଉନ୍ନତ କପାଳରେହିଁ ଗଳିଟିକା ପରି ଶୋଷ ପାଇଥାଏ ।

ଓଡ଼ିଶାର ସାମ୍ବାଦିକ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଦୋଳନକୁ ଏଇ ବିଶ୍ୱପରିସ୍ପେକ୍ଷାରେ ବିଚାର କଲେ ଦେଖାଯାଏ ଯେ (ଏକ ଦିଗରେ) ସଚେତନ ଗ୍ରନ୍ଥ ଶ୍ରେଣୀ (ଅନ୍ୟ ଦିଗରେ) ଏକ ଉପସ୍ଥିତ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ଶାସନକଳର ମୁହାମୁହଁ ହୋଇ ଛୁଟା ହୋଇଛି । ସେଥିପାଇଁ ସେ ସାହସର ସହଜ ଗୁଳି ଗୁଳା, ଲଠି, ଗ୍ୟାସର ସାମନା କରୁଛି । ଶାସନକଳର ବର୍ଷର ଆକ୍ରମଣରେ ଶାନ୍ତସ୍ଥି ହୋଇ ପୃଷ୍ଠଭାଗ ଦେଇନାହିଁ ନିଜ ନେତୃତ୍ୱ କୁଳବନ ଭିତରକୁ ପଳାଇଯାଇ କୌଣସି ଅତିବାସ୍ତବ

(Surrealistic) ଜଗତର କୁଟିମ ଗୁଚଳ ମଧ୍ୟରେ ନିଜର ବିଚ୍ଛନ୍ନତା ସମ୍ଭାର ସାର୍ଥକତା ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିନାହିଁ । ସେ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରିବ । ସେ ଦୂରର ସହିତ ଛୁଡ଼ା ହୋଇବ ।

ଏହାପାଇଁ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ତା' ନିକଟରେ ଅଦେଶ୍ୟ ହୋଇନାହିଁ । ତା ଆଖି ଆଗରେ ତାର ପବନ ଶିକ୍ଷାୟତନ ପୁଲିଶର ବୁଟ୍ରେ କଳ୍ପିତ ହୋଇଛି—ତାର ପ୍ରିୟ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଓ ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ପୁଲିଶ ଲୁଗାରେ ଜଣମ ହୋଇଛନ୍ତି । ତାର ପ୍ରାଣର ସାଥୀ ବୁଲେଇ ମାଡ଼ରେ ଟଳି ପଡ଼ିଛି । ଏବଂ ଆଉ ଜଣେ ସାଥୀ ଚରଦନ ପାଇଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ, ନିଜର ନ୍ୟାୟୀ ଦାସୀର ପୁରଣ ଲାଗି ଶାନ୍ତିପୁର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଧାରଣା ଦେଇଥିବା ଦେଶର ଶିକ୍ଷକ ସତ୍ୟଭ୍ରାତାଙ୍କ ଉପରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଅଦୃଶ୍ୟ ହାତର ଇଞ୍ଜିନରେ କେତେକ କଳାକୃତି ପିନ୍ଧା ଫ୍ୟାସିଷ୍ଟ-ତର ରାଜଧାନୀର ବୁକୁ ଉପରେ ରାତି ଅଧରେ ବେପରବା ଆକ୍ରମଣ କରିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ପିଟି ଖାଦ୍ୟ ଖାବରା କରିଦେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ନିନ୍ଦାପତ୍ର ଲୁଚ୍ କରି ନେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଡାକ୍ତରୀ ଗୁମାସ୍ତା କରିଦେଇଛନ୍ତି । ଫ୍ୟାସିଜିମ୍ ଏହା ବୋଧହୁଏ ଅସମ୍ଭାବ୍ୟ ।

ତଥାପି ଓଡ଼ିଶାର ଭରୁଣ ପଛକୁ ହଟିନାହିଁ । ସେ ତାର ନିଜ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ରହିବ । ନିଜର ଚେତନାର ଭୂମିରେ ସେ ଅଚଳ ଅଟଳ ।

ଏହି ହେଉଛି ଓଡ଼ିଶାର ଗୁଣ । ଏହି ହେଉଛି ଓଡ଼ିଶାର ଶିକ୍ଷକ । ଏହାହିଁ ହେଉଛି ଭାରତବର୍ଷର ନୂତନ ମଣିଷ ।

ପ୍ରସନ୍ନ ନାହିଁ । ସେ ରହନ୍ତା ନାହିଁ । ସେ ସେଇ ବାଟରେ ଯାଇଛି ଯେଉଁ ବାଟରୁ କେହି କେବେ ଫେରି ନାହିଁ । ସେ ସେଇ ବାଟରେ ଯାଇଛି ଯେଉଁ ବାଟରେ ଯାଇଥିଲା ବାରବର୍ଷର ଶିଶୁଙ୍କ ପିଲା ବଳି ରାଜତ ଏବଂ ଇତିହାସର ଅନ୍ତରୁ ଅନେକ ଅନେକ ଜ୍ଞାନକୁ ଶିଖା ଅଗତର ଦୀର୍ଘ ଚନ୍ଦ୍ରପଟରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

କିଏ ତାକୁ ମାରିବ ବା କିଏ ତାର ହୃଦ୍ୟ ପାଇଁ ଦାୟୀ ସେମାନଙ୍କର
 କଳଙ୍କିତ ନାମ-ତାଲିକା ଏଠାରେ ପ୍ରକାଶ କରି ମୁଁ ସାହୃଦ୍ୟର ଅବମାନନା
 କରିବାକୁ ଚାହେଁ ନାହିଁ । ସେ ସବୁ ରାଜନୀତିକ କାମ । ଆଜକୁ *ବର୍ଷ ତଳେ
 ଆଉ ଏକ ସରକାର ଗୁପ୍ତ ରକ୍ତରେ ଓଡ଼ିଶାର ଭୂମିକୁ ରଞ୍ଜିତ କରିଥିଲା ।
 ସେତେବେଳେ ଏହି ଲେଖକ ତହିଁର ଜୀବ ନିନ୍ଦାବାଦ କରିଥିଲା ।

ପ୍ରଘସ୍ତ ମଣିଷର ସଂଗ୍ରାମର ଇତିହାସରେ ଏକ ଜ୍ଵଳମାନ ଶିଖା । ସେ
 ଆମ ଦେଶର ତାରୁଣ୍ୟର ଏକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ।

ସେ ଶିଖା ନିଭେ ନାହିଁ ।
 ତାହା ଚିର ପ୍ରଘସ୍ତ ॥

ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ରାଉତରାୟ
 ମେରିଆ ବଜାର
 କଟକ-୧

ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୫, ୧୯୭୯
 ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ ।

(ପର ପୃଷ୍ଠାର ପାଠ ଉତ୍ସାରୁ)

ଉତ୍ତେଜନା ସୃଷ୍ଟି କରେ । ଗ୍ରନ୍ଥ-ଜନତା ଓ ପୁଲିଶ ଯଥାରେ କିଛିଟା ସଂସ୍କୃତି ଘଟେ ।
ରେଭେନ୍ସା ସାର ଅକ୍ଷୟ ଡଃ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ମିଶ୍ର ଓ ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀ ସବେଶ୍ୱର ଦାସ
ସମ୍ପୃକ୍ତ ପୁଲିଶକୁ କଲେଜ ହଜା ଭିତରେ ପଶି ଲାଠି ଚଲାଉବାକୁ ବାରଣ କରୁଥିବା-
ବେଳେ ପୁଲିଶ ସେମାନଙ୍କୁ ଲାଠି ମରି ସାହାଯ୍ୟକ ଭାବରେ ଜଖମ କରେ । ତା’
ପରେ ଗୁଲେ ଲାଠି ଓ ଗ୍ୟାସ ଏବଂ ଟିକିଏ ପରେ ରୁଲି । ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ପୁଲିଶକୁ ଶେକବା
ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କଲେଜ ଫାଠକ ବଦଳୁଥିବା ବେଳେ ପୁଲିଶ ହଠାତ୍ ପିସ୍ତଲ
ଚଲାଏ । ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ତଳେ ପଡ଼ିଯାଏ । ନିରବେଦ ମହାନ୍ତ ନାମକ ଆଉ ଜଣେ ଗ୍ରନ୍ଥ-
ନେତା, ଗୋଡ଼ରେ ଚାଲିଗୋଡ଼ି ଲାଗିବା ହେତୁ ଚରଦନ ପାଇଁ ଖଞ୍ଜ ହୋଇଯାଏ ।
କିଛି ସମୟ ପରେ ହାସପାତାଲକୁ ନିଆଯାଉଥିବା ବାଟରେହିଁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଶ୍ୱେଦବୃଦ୍ଧ ପ୍ରାୟ
ହୁଏ । ପ୍ରତିଦିନିଆଁ ସାମାନ୍ତବାଦୀ ଶାସନ ଓ ତାର ପୁଲିଶୀ ବ୍ୟବହାର ଶିକାର,
ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଶବକୁ କା ପରଦନ, ଅଗଷ୍ଟ ୨୩, ୧୯୭୯ ତାରିଖରେ ପ୍ରାୟ କୋଡ଼ିଏ
ହଜାରରୁ ଊର୍ଧ୍ବ ନଗରବାସୀ ଏକ ନୀରବ ଓ ଅଶ୍ରୁଳୁ ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ ନେଇ କଟକ
ଖାନନଗର ମଣାଣିରେ ଦାହ କରିଦେଇ ଆସନ୍ତି । ଏକ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଚେତନାର ଶରୀର
ଏହିପରି ଚରକାଳ ପାଇଁ ଅସ୍ତମିତ ହୋଇଯାଏ ।

ମାତ୍ର ସ୍ୱରଣ-ବିସ୍ମୟର ଧୂଳିର ଦ୍ରାପିମା ପାରେ ସେଇ ଅମର ଶ୍ୱେଦର
ଶେଷ ସ୍ୱାକ୍ଷର ଯେ ଏ ଜାତିର ନିଜକୁ ଓ ନିଜ ଆତ୍ମାକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାର ଚିନ୍ତାସାଧନରେ
ଚିର ଅମଳିନ ଓ ଚିର ଅନିର୍ବାଣ ରହିବ, ମହାକାଳର ମାନମଂଦରରେ ତାର
ସାମାନ୍ୟ ସାକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା ପାଇଁହିଁ ଆଜିର ଏଇ ଛୁଦୁ କବିତାଟି
ରଚିତ । ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଚିର ପ୍ରଦୀପ୍ତ ॥

ପଦ୍ମିନୀବତୀ ରାଉତରାୟ

ତା ୧୫ । ୯ । ୭୯

ଏ ଦେଶର ଭାର୍ତ୍ତାନ୍ତର ଏକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମୁହୂର୍ତ୍ତ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରଦୀପ୍ତ କୁମାର ମିଶ୍ର

ଶ୍ରୀମାନ ପ୍ରଦୀପ୍ତ କୁମାର ମିଶ୍ର କଟକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କଲେଜର ପ୍ରି-ପ୍ରଫେସନାଲ ଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ର ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପିତାଙ୍କ ନାମ ଶ୍ରୀ ରମେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର ଏବଂ ମାତାଙ୍କ ନାମ ଶ୍ରୀମତୀ ଉଷାରାଣୀ ମିଶ୍ର । କଟକ ଜିଲ୍ଲା ପାଲେସୁର ଥାନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କୋଲି ଡାକଘର ଅଧୀନସ୍ଥ ଗରପଡ଼ା ଗ୍ରାମର ସେମାନେ ଅଧିବାସୀ ।

କଟକ ରାଣୀହାଟରେ ସେମାନଙ୍କର ‘କମଳା ବୁକ୍‌ଷ୍ଟୋର’ ନାମରେ ଏକ ବହିଦୋକାନ ଅଛି ।

ତା ୨୨।୮।୨୯ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ କଲେଜର ଛାତ୍ରମାନେ କଟକ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଉଚ୍ଚ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜର ଛାତ୍ର ମାନଙ୍କ ଉପରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଠାରେ ହୋଇଥିବା ନିର୍ମମ ପୁଲିଶ ଲଠି ମାଡ଼ର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀ ଏକ ଶାନ୍ତ-ସୁଖୀ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ବାହାର କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲେ । ଠିକ୍ ଏହିକି ବେଳେ ହଠାତ୍ ପୁଲିଶ୍ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରେ । ଲଠି ଓ ଗ୍ୟାସ ଚଳାଏ । କଲେଜ ଓ ହଷ୍ଟେଲ ଭିତରେ ପଶି

ଜନ୍ମ:- ତା ୧୩।୩।୧୯୫୧

ମୃତ୍ୟୁ:-ତା ୨୨।୮।୧୯୭୯

ପୁଲିଶ ଅଧିକ୍ଷ ଓ ଅଧ୍ୟାପକମାନଙ୍କୁ ଅପମାନିତ କରେ, ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଅଧ୍ୟାଧୁନିଆ ମାଡ଼ ଚଳାଏ । ଛାତ୍ରମାନେ ସେଠାକୁ ଚାଲିଯାଇ ରେଭେନ୍‌ସା କଲେଜରେ ପ୍ରବ୍ରଜ୍ୟ ଏବଂ ସେଠାରେ ଅନ୍ୟ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଳିତ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ପୁଲିଶ ଗ୍ୟାସର କଥା ଜଣାନ୍ତି । ପୁଲିଶ ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ଯାଇ ପହଞ୍ଚେ । ଅନ୍ଧାର (ପଛ ପୃଷ୍ଠା ଦେଖନ୍ତୁ)